

קבצי הערות התמימים ואנ"ש ללקו"ש חלק כ"א שיחה א' לפרשת תרומה

קובץ הערות וביאורים אהלי תורה גליון עט (תשמ"א)

א. בלקו"ש פ' תרומה ש.ז. מקשה בסעי' ג' דלמה הוצרכה התורה לכתוב כל האריכות אודות מלאכת המשכן, והרי מאי דהוה הוה?

ויש להעיר במ"ש בלקו"ש חט"ז פ' תרומה (ג) עמוד 306 דהאיסור ש"אסור" לאדם שיעשה בית תבנית היכל אכסדרא תבנית אולם חצר כנגד העזרה (רמב"ם הל' בית הבחירה פ"ז ה"י) הוא ג"כ בנוגע לעשות תבנית המשכן וכו' עיי"ש. נמצא דדבר זה נוגע לאיסור גם היום.

מ.מ.ר.

– תלמיד בישיבה –

ב. בלקו"ש פ' תרומה סעי' ח' מבאר כללות החילוק בין המשכן לביהמ"ק, דביהמ"ק נבנה לאחרי שבאו ישראל אל המנוחה ואל הנחלה, ונבנה בארץ ישראל שעלי' נאמר "תמיד עני ה"א בה וכו'", ובארץ ישראל גופא-בירושלים, מקום של יראת שלם, ובירושלים עצמה – במקום שהוא "שער השמים", וענין זה מה שעושים מדברים תחתונים, דירה לעצמותו, אינו לגמרי מצד עבודת האדם, אלא גם מצד אשר אבחר, מצד למעלה, משא"כ המשכן שהי' במדבר – מדבר העמים נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מיס, שם הענין דעשיית המשכן (לעשות דירה להי') הוא רק מצד עבודת האדם, עיי"ש.

ויש להעיר דעפי"ז אולי אפשר לבאר מ"ש בצפ"נ (מהדו"ת ג, ב. פב, ג-ד – הובא בכללי התומ"צ ח"א ע' צ"ט) מובא בלקו"ש ח"א פ' תרומה (ב) בהערה 39 ובכ"מ, דבבית המקדש כתב הרמב"ם דהמצוה היא לעשות ביהב"ח, ולא נקט לבנות, דהבנין של המקדש הוא רק כדי שיהי' (הגמר שיהי') כו', ולא שיבנה. ומחלק בין משכן למקדש, דבמשכן היה המצוה הבנין, עיי"ש כמה נפ"מ בזה, ואפשר לומר כהנ"ל דבמשכן דהוה מצד עבודת האדם, עיקר המצוה הוא עצם הבנין דהוה עבודת האדם, משא"כ בביהמ"ק דעבודת האדם אינו מודגש כ"כ הוה המצוה לא עצם הבנין אלא מה שישנו בפועל אחר גמר הבנין

וראה בלקו"ש ח"ו פ' שמות (ע' 20) שמבאר הנפק"מ בין המשכן לביהמ"ק, דהמשכן עיקרו הוא באופן של המשכה מלמעלמ"ט, ולכן הי' ג"כ באופן של מלמעלמ"ט, דהגג הי' מאילים ותחשים ועזים וצמר – מסוג החי, הכותלים שהם למטה מהגג מסוג הצומח, ואח"כ קרקע המשכן שהוא דומם, כיון שעיקרו הוא המשכה מלמעלמ"ט, משא"כ בביהמ"ק עיקרו הי' מאבנים שהוא סוג הדומם, כי ענינו הוא מלמטלמ"ע, עיי"ש בארוכה, ויש לבאר איך זה מתאים להמבואר לעיל דבהמשכן

מודגש בעיקר הענין דעבודת האדם, משא"כ ביהמ"ק הוא גם מצד
אשר אבחר וכו' מצד למעלה.

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
- ר"מ בישיבה -

קובץ הנ"ל גליון פ

ג. בלקו"ש פ' תרומה ש.ז. (ס"ב) מקשה דלכאוף הי' צריך
להקדים בתחילת הסדרה הפסוק ד"ועשו לי מקדש" דזהו היסוד
לכל הבא להלך שינדבו נדבות המשכן ומתרץ זה בארוכה, אבל
יש לעיין דלכאוף קושיא זו היא בפשט"מ ולמה לא תירצה
בפרש"י? (ומה שתירץ בהשיחה אינו לפי פשט"מ).

ואפשר לומר דבסוף פ' משפטים (כד, ז) כתוב שאמרו
ישראל "כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע" והפ' הוא דמקודם נעשה
ואח"כ נשמע להביין הטעם.

ולכן בהמשך לזה מקדים עם הציווי "ויקחו לי תרומה"
שהו"ע של מעשה, ולא נזכר כאן עדיין על מה יתנו תרומה,
דזהו עשי' בלי שום טעם (וכידוע דבצדקה אם אינו יודע למי
נותן ה"ז דרגא הכי נעלית) ורק אח"כ אומר דזהו משום "ועשו
לי משכן".

הרב שלום דובער הלוי
לעוויטיץ
ברוקלין, נ.י.

קובץ הערוץ התמימים ואנ"ש מאריסטאון גליון קצט (תשמ"א)

א. בלקו"ש פ' תרומה ש.ז. מסביר כ"ק אד"ש איך שהמשכן הוא ענין נצחי לא רק בתור הכנה והקדמה לבהמ"ק.

וזלה"ק (ס"ח): "און דאס איז בכללות דער חילוק צווישן משכן און ביהמ"ק (בירושלים): דעם ביהמ"ק האט מען אויפגעבויט נאכדעם ווי אידן זיינען געקומען "אל המנוחה ואל הנחלה", ווען מ'איז ארויס פון מדבר און געקומען אין א מקום מושב בנ"א; און געבויט האט מען אים אין אזא ארץ (ישראל) וואס אויף איר שטייט "תמיד עיני ה' א בה מרשית השנה ועד אחרית שנה", און בארץ ישראל גופא - אין ירושלים, אן ארט פון יראת שלם (שלימות היראה), ובירושלים עצמה - במקום וואס איז "שער השמים" -

איז דער ענין המקדש, די דירה לעצמותו, וואס מ'מאכט פון דברים תחתונים, אן אויפטו וואס קומט ניט אינגאנצן מצד עבודת האדם, נאר אויך מצד אשר אבחר, דער ג-טלעכער בחירה (וקדושה) וואס איז דארט שורה און מאכט זי (מער) מוכשר צו ווערן א כלי לאלקות.

אין מדבר אבער, וואס איז ניט קיין מושב אדם, און איז בכלל ניט ראוי צו זיין א כלי לאלקות; ואדרבה - ס'איז מדבר העמים, נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים - דארט איז די עשיית המשכן (אויפמאכן דארט א דירה פאר דעם אויבערשטן) דורכאויס מצד עבודת האדם, באופן של תרומה, כנ"ל, עכלה"ק.

נמצא שאמיתית ענין דירה בתחתונים הוא משכן.

ולכאורה זה בסתירה למ"ש בלקו"ש ח"ו פ' שמות (ב) שמבאר שם שענין המשכן הוא "אור", וביהמ"ק הוא "כלי". ומסביר שם מעלת הביהמ"ק ביחס להמשכן, שאמיתיות של אלקות מתבטא במקדש, משא"כ במשכן שמתבטא רק תוקף הבל"ג של ה"אור", עיי"ש.

נמצא שמקדש נעשה יותר העניין דדירה
בתחתונים?

ויש לחלק, שבלקו"ש פ' תרומה הנ"ל מדובר
אודות המקום, ובמילא המשכן יותר תחתון כיון
שהוא מקום שלא ישב אדם שם, משא"כ מקום המקדש
הוא מוכן מצד הקב"ה.

ובלקו"ש ח"ו פ' שמות מבאר מצד פרטי הדברים
שבעשיית המשכן ומקדש, שבמשכן נעשה בעיקר מצומח,
משא"כ במקדש שנעשה בעיקר מדומם.

ולהעיר מלקו"ש חט"ז פ' פקודי (ב) עיי"ש.

חיים יעקב דלפין

קובץ הנ"ל גליון ר

ג. בלקו"ש פ' תרומה ש.ז. (ס"ה) איתא וז"ל:
"די השראת השכינה בשעת מ"ת איז געווען מצד
למעלה - "ואני המתחיל שנאמר וירד ה' על הר
סיני". "עכלה"ק.

ומהמשך השיחה משמע דכל ההמשכה דמ"ת היתה
רק מצד למעלה, וז"ל: "און דאס איז דער אויפטו
פון משכן לגבי מ"ת - אז דער "ושכנתי בתוכם"
האבן אידן ממשיך געווען דורך זייער עבודה -
דורך "ועשו לי מקדש". "משא"כ במ"ת שלא היתה
ע"י עבודת האדם (מטה)], עכלה"ק (מלבד החצ"ר).
ולכאורה צריך ביאור, דהרי מבואר במאמרי
"באתי לגני", ולדוגמא "באתי לגני" ה"תש"מ,
ד"תחלת ההמשכה למטה שע"י משה היתה בעת מ"ת
כמ"ש וירד הוי' על הר סיני", "עכלה"ק,
הרי משמע מזה דהמשכה נעשה ע"י אדם (מטה),
וצע"ק.

יהודה בער וועג

ד. בענין הנ"ל י"ל דבהשיחה מבואר איך נפעל
הענין ד"תחתונים יעלו לעליונים" (ראה שם ס"ה),
היינו הדירה בתחתונים.

ובזה מחולק פעולת הגילוי דמ"ת מפעולת
עשיית המשכן, וכמבואר שם (סס"ו) "איך מער
כללות דיקע אותיות: במתן תורה - ביטול התחתון,
בעשיית המשכן - הזדככות התחתון", עכלה"ק.
ובכללות החילוק הוא מי פעל הדירה ובמילא איך
נפעל ד"תחתונים יעלו לעליונים".

בהגילוי דמ"ת נעשה הדירה בדרך ממילא,
וכמבואר בהשיחה שם (ס"ה) "די השראת השכינה בשעת
מ"ת איז געווען מצד למעלה - "ואני המתחיל שנאמר
וירד ה' על ה"ס"; און וויבאלד אז דער מכוון פון
"עליונים ירדו לתחתונים" איז, אז "תחתונים יעלו

לעליוננים" (וועלט זאל ווערן א דירה לו ית'),
און למעלה איז דאך "איך כח חסר פועל" - זיינען
די "תחתונים" געווארן א דירה לו ית', עכלה"ק.

נמצא דהדירה שנעשה ע"י הגילוי דמ"ת לא פעל
הזדככות בעולם, רק שהעולם נתבטל, ודירה כזו הי'
יכול להיות רק ע"י ה"אני המתחיל", דהא עשיית
הדירה היתה ע"י ש"איך כח חסר פועל" (דהעבודה של
משה לא הי' יכול לפעול כ"ז).

אבל בעשיית המשכן דהדירה נעשה ע"י עבודת
האדם, וכמבואר בהשיחה שם "אז דער "ושכנתי
בתוכם" האבן אידן ממשיך געווען דורך זייער
עבודה - דורך "ועשו לי מקדש"., ובמילא פעל
הזדככות בעולם הזה התחתון ונעשה הדירה.

משא"כ במאמרי "באתי לגני" ששם מבואר על
העבודה הרוחנית דשבעה צדיקים שעמדו והורידו את
השכינה למטה בארץ, שהם פעלו גילויים וירידת
השכינה, אבל לא הזדככות בעוה"ז.

וזהו מה שמשה הוריד את השכינה למטה בארץ
שהוא פעל בעבודתו הרוחנית גילוי השכינה למטה
בעת מ"ת, אבל ההעלאה שנעשה אז הי' יכול להיות
אך ורק ע"י ה"אני המתחיל", כנ"ל.

ברוך יוסף העכט

קובץ הנ"ל גליון רא

ט. בגליון הקודם כו (ר) האריך הת' ב.י.ה. בהחילוק בין השראת השכינה שבא ע"י מ"ת, להדירה שנעשה ע"י המשכן, עיי"ש.

ולכאורה יש להביא ראיה לדבריו מלקו"ש חי"א פ' שמות (ב (עמ' 12)), וז"ל: ". . . אלא שגם עצם גילוי האלקות שבמ"ת ומדריגתו של העולם באותה שעה נתנו הכח על בירור וזיכור העולם לאחרי מ"ת:

בשעה שניתנה התורה נתבטל העולם ממציאותו לגמרי מחמת עוצם הגילוי שמלמעלה וכו' [ע"כ ההדגשות אינן בהשיחה].

. . . ורק שנתבטל מגדריו וממציאותו וכו' מצד הגילוי הבא מלמעלה (ולכן הי' זה רק לפי שעה . . .) "עכלה"ק, ועיי"ש.

יהודה בער וועג

קובץ הערות התמימים ואנ"ש 770 גליון קל (תשמ"א)

א. בלקו"ש פ' תרומה ש.ז. מבואר דהחילוק בהשראת השכינה בין מ"ת להמשכן הוא דבמ"ת הי' ביטול התחתון ובעשיית המשכן הי' הזדככות התחתון, ואז - בהמשכן - הי' עיקר שכינה בתחתונים. ולכן: במ"ת הי' במשך היובל המה יעלו בהר, שלא נקבע הקדושה בהר, משא"כ בהמשכן נקבע הקדושה גם בחפצא הגשמי של המשכן, ז.א. שהמשכן וחלקיו נשארו בקדושתם.

ומבאר שבזה ישנו מעלה בהמשכן על המקדש, כי בהמקדש לא הי' אמיתית דירה בתחתונים, כי מקום המקדש הי' קדוש ע"י בחירת ה' ג"כ, משא"כ המשכן שהי' במדבר, מקום אשר לא ישב אדם שם, מקום שאין בו גילוי אלקות, בזה התבטא אמיתית דירה בתחתונים.

והנה איך שיהי' הביאור לתו"ך מ"ש כאן עם מ"ש בכ"מ בלקו"ש (ח"ג ע' 905. ח"ח ע' 26. ח"ט ע' 62) שאמיתית ענין דירה בתחתונים הי' בהמקדש ולא בהמשכן, שלכן הי' המשכן בעיקר מצומח וחי משא"כ המקדש הי' מדומם, וכן מקום המקדש נשאר קדוש לעולם, משא"כ קרקע המשכן הי' קדוש רק כשעמד שם המשכן ולא אח"כ.

הנה עכ"פ צלה"ב מ"ש כאן גופא שבעשיית המשכן הי' הזדככות התחתון, ולכן נשאר המשכן קדוש - דאין זה מתאים עם זה שקרקע המשכן שהי' קדוש בעת שעמד שם המשכן, ומ"מ אח"כ נשאר חול. דבשלמא זה שעיקר המשכן לא נעשה מצומח אינה קושיא, כי י"ל שמאיזה טעם לא ירדה הקדושה מלכתחלה גם להדומם, ובמילא אי"ז סתירה למ"ש כאן, כי כאן אינו מבאר שהקדושה דהמשכן ירדה לזכך כל דרגות התחתון, כ"א שלמדריגות אלו שירדה, הנה לא פעלה ביטול בתחתון זה כ"א זיכוך, אבל בנוגע לקרקע המשכן הרי בפירוש ירדה הקדושה, וכהראי' מזה שלסוטה הוצרך ליקח מאפר קרקע המשכן - וא"כ, אם אופן ירידת הקדושה הי' באופן של זיכוך למה לא פעלה על הקרקע גם אח"כ.

והנה מצאתי חידוש בפירוש רבינו גרשם במנחות שעפ"ז יש לתרץ הנ"ל. דהנה במנחות (צה, א) איתא: "בשעת סילוק מסעות קדשים נפסלין ביוצא וזבין ומצורעין משתלחין חוץ למחיצתן", ופרש"י: "קדשים נפסלין ביוצא, שאין להם קלעים ואעפ"כ המחנה קדוש וזבין ומצורעין משתלחין חוץ ממחיצתן", ז.א. שלרש"י הפירוש ב"זבין ומצורעין משתלחין חוץ למחיצתן" הוא שקאי על המחנה, שאף שאין כאן קלעים ואין כאן חצר המשכן, מ"מ עדיין יש כאן דין מחנה ישראל גם בעת הנסיעה.

אמנם ר"ג מפרש וז"ל: "וזבין ומצורעין משתלחין חוץ למחיצה, כלומר שאין ראוי להכנס באותו מקום שהי' בו אוהל מועד מפני שהי' קדוש", ז.א. שלדעת ר"ג הפירוש ב"זבין ומצורעין משתלחין חוץ למחיצתן" הוא שקאי על המקום שעמד בו המשכן לפניו, שבמקום זה אסורים הם ליכנס.

שעפ"ז נמצא שלדעת ר"ג נשאר קדושה במקום המשכן גם

אח"כ (ולכאורה נפק"מ להלכה אם זה ומצורע מותר בזמן הזה לילך במדבר במקום שעמד שם המשכן, דלר"ג יהי' אטור, וחידוש גדול הוא).

ולפ"ז יש לבאר הפירוש בהשיחה שאף בקרקע המשכן נעשה זיכור, ולכן נשאר בו קצת קדושה, אלא שזה הי' דרגא נמוכה של זיכור, ולכן לא נשאר בו כל תוקף הקדושה (אבל עכ"פ יחד מכפי שהי' במ"ח שאחר סילוק שכינה נשאר חול לגמרי; ולכן כותב בפשטות שבמ"ח הי' ביטול התחתון ובמשכן זיכור התחתון), ואח"כ בהביהמ"ק הי' הזיכור באופן נעלה יותר, לכן נשאר במקום המקדש כל תוקף הקדושה.

[ואולי זהו גם יסוד איך לתווכ מ"ש בשיחה כאן עם מ"ש בלקו"ש במק"א הנ"ל, ואכ"מ].

הרב יהודה ליב שפירא
ר"י בישיבה גדולה - מיאמי פלא.

ב. בלקו"ש חרומה ש.ז. מבאר בענין מעלת המשכן דוקא על בית המקדש וכו'.

לכאורה איך יחאים זה עם כמה משיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א, ובפרט בלקו"ש ח"ו שמות (ב) ס"ח החילוק בין המשכן להמקדש - וזלה"ק: "און דאס איז דער חילוק צווישן דעם משכן און דעם ביהמ"ק: אין משכן איז געקומען צום אויסדרוק די אומבאגרעניצקייט פון דעם אור אלקי, ווי ער קומט אראפ מלמעלה און ווערט נמשך אויך למטה מטה, ביז אין סוג הדומם; און אין ביהמ"ק האט זיך אויפגעטאן, אז דער תחתון גופא - דער סוג הדומם - איז געווארן א כלי צו אלקות". ע"ש.

שמכל הנ"ל משמע לכאורה שענין המשכן הי' ענין המשכה מלמעלמ"ט - וביהמ"ק מלמטלמ"ע,

וא"כ למה הי' כזאת שדוקא המשכן הי' במדבר והביהמ"ק דוקא במקום קדוש וכו' שהי' צ"ל להיפך,

(ובפרט לפי הביאור בכמה מקומות שמעלת ענין מלמטלמ"ע הוא שהמטה כפי שהיא מטה מתעלה, ועיינן לדוגמא בפ' כי חשא לקו"ש חט"ז חשא (ד) סי"א-יב).

ועוד: שאה"נ שמזה שהמקום בו הוקם המשכן לא נעשה מקום קדוש בחמידות זה הוראה שהי' רק מצד המשכת האור מלמעלמ"ט, ולא מצד התחתון, אבל בה בשעה יש הוכחה להיפך או עכ"פ סתירה שזה עצמו שהמשכן הי' יכול להיות במדבר במקום שלא הי' קדוש, ואדרבה במקום נחש ושרף וכו', לכאורה לא הי' מגיע עד כדי כך למקום שאיננו כלי כלל. כמבואר בלקו"ש שם (ס"י) בנוגע לענין נתאוה להיות לו דירה בתחתונים - וזלה"ק: "אין אזא תחתון וואס האט כלל קיין שייכות ניט צו אלקות [ס"א] איז ניט שייך אז אין אים זאל מאיר זיין קיין אור וכו'".

ולכאורה זהו כמו ענין המדבר.

וצריך עיון איך לתווכ כל הענינים.

אופן גילוי השכינה במקדש ובמשכן

הת' חיים זושא שיחי' וילימובסקי

א

ביאור מעלת המקדש על המשכן בליקו"ש ח"ט

בנוגע למעלת המקדש על המשכן מבאר הרבי בליקו"ש ח"ט פר' ואתחנן שיחה ג'¹ עמ' 61 ואילך) שבבית המקדש הקדושה חדרה בתוך הדברים הגשמיים עצמם באופן שהקדושה שרתה מצד הדברים הגשמיים עצמם, משא"כ במשכן הגם שהקדושה חדרה בתוכו עד שפעלה גם על הדומם היינו הקרקע² מ"מ הקדושה לא שרתה מצד הדברים הגשמיים עצמם אלא בעיקר מצד למעלה, ולכן מצינו חילוק ביניהם והוא שלאחר שהשכינה הסתלקה, אזי במשכן נשארה הקרקע כמו שהיתה מקודם בלי שום קדושה שכן לא היה בה הקדושה מצד עצמה) משא"כ במקדש גם אחרי חורבנו עדיין הקדושה שורה שם, (והיינו מפני שהקדושה חדרה בתוך הדבר הגשמי מצד ענינו הוא).

ב

ביאור מעלת המשכן על המקדש בליקו"ש חכ"א

ולכאורה קשה דבמקום אחר מבאר הרבי את המעלה שישנה במשכן על המקדש, ישם מפורש לכאורה איפכא דהנה בליקו"ש חלק כ"א פר' תרומה שיחה א' (עמ' 146 יאילך) מביא הרבי שתי דיעות שמצינו בחז"ל גבי זמן השראת השכינה למטה, מדרש אחד אומר שהיה זה במ"ת, דאז נתבטלה הגזירה ד"עליונים לא ירדו לתחתונים" וואני

---

1. ועיין ג"כ ליקו"ש ח"ו ש' לפר' תרומה ב' ס"ו ואילך וליקו"ש ח"ח עמ' 26, ובכ"מ.

2. כמובן ממה שכתוב "ומן העפר אשר יהיה בקרקע המשכן וגו'" (במדבר ה' י"ז)

המתחיל" שנאמר "וירד הוי' על הר סיני" וכתוב "ואל משה אמר עלה אל ה'" היינו שממ"ת נוצרה האפשרות שהשכינה (- עליונים) תחדור בעולם למטה (- תחתונים) ולאידך מצינו במדרשי חז"ל: "אימתי שרתה השכינה בארץ ביום שהוקם המשכן" ומבאר הרבי, שמר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי כלומר, השראת השכינה שהיתה במ"ת, היתה באופן של "ואני המתחיל, וירד ה' על הר סיני" ומכיון שהיה זה מצד למעלה, לכן למרות שבשעת מעשה כשירד ה' על הר סיני אזי "כל הנוגע בהר מות יומת" שהיתה קדושה בגשמיות של הר סיני, מ"מ "במשוך היובל" (שזהו הסימן לסילוק גילוי השכינה מלמעלה) – "המה יעלו בהר" ז"א שהר סיני נשאר חול כמו קודם הגילוי.

משא"כ השראת השכינה במשכן באה ע"י "ועשו לי מקדש", ע"י עשיית בני ישראל (וכפי שהתורה מדגישה זאת גם בפרטי המשכן והכלים: ועשו ארון.. ועשית בדי... ועשית כפורת... וכן בכל פרטי הכלים והקרשים, ואת המשכן תעשה וכו') וכיון שהשראת השכינה באה ע"י עשיית האדם, לכן הקדושה נקבעה בחפצא (היינו בגשם) של המשכן, שנהייתה קדושה במשכן וחלקיו.

והבדל זה בא לידי ביטוי בכיטול שנפעל בעולם כתוצאה מגילוי השכינה למטה, דכאשר השראת השכינה באה מלמעלה כמו במ"ת, אזי מתבטלת עצם מציאות התחתון ועד "שור לא געה וציפור לא צווח"³ משא"כ כשהשראת השכינה נפעלת מצד האדם, אזי הפעולה בעולם איננה בטול התחתון אלא הזדככותו, והכיטול שלו הוא באופן של הפרשה. ובסוף השיחה (אות ח' ואילך) מוסיף הרבי שזוהי מעלת המשכן על בית המקדש, שהמשכן מפני היותו במדבר היתה עבודת האדם (המטה) בתכלית השלימות – שהמטה בעצמו – פעל הקדושה, כי מדבר זה מקום "אשר לא ישב אדם (העליון) שם" דהיינו שאין שם גילוי אלקות ולא כבעיר מושב שזה מקום ששם ישנו גילוי אלקות ישב אדם שם ודווקא שם במדבר עשו את המשכן, משא"כ במקדש שכנו אותו אחרי שהגיעו

אל "המנוחה ואל הנחלה" מקום מושב ובנו אותו בארץ ישראל שעליה נאמר "תמיד עיני הוי' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה" ובארץ ישראל גופא בירושלים מקום של "יראת שלם" – שלימות היראה, ובירושלים עצמה במקום של שער השמים ובמילא מובן שעניין המקדש, הדירה לעצמותו שגם הוא נעשה מדברים תחתונים, זוהי פעולה שלא הגיעה לגמרי מצד עבודת האדם אלא גם מצד "אשר אבחר" שזוהי הבחירה האלקית ששורה שם ועושה אותו מוכשר (יותר) להיות כלי לאלקות, וא"כ לא הייתה ההמשכה לגמרי מצד המטה כי אם גם מצד למעלה, בחירת הקב"ה וממילא לא הייתה עבודת התחתון מצד עצמו בתכלית השלימות, ע"כ.

ולכאורה זה בדיוק להיפך ממה שמבאר הרבי בליקו"ש ח"ט שבמקדש היתה המשכת הקדושה מצד הדברים הגשמיים עצמם, משא"כ במשכן שהגילוי בו היה מלמעלה, ומה גם שהביא ראיה שם ממה שרואים בפועל שלאחר שנסתלקה הקדושה מהמשכן לא נשארה קדושה בתוך העפר וקרקע של המשכן, וצ"ע איך ייסתדר זה עם מה שנתבאר בשיחה חלק כ"א?

ג

מעלת המקדש – באופן הגילוי, מעלת המשכן – בסיבת הגילוי

וי"ל הביאור בזה, דיש להפריד בין הביאורים בשיחות שנתבארו בהם שני פרטים שונים דבחלק ט' בא להדגיש את המשכת הקדושה בגשמיות העולם בתכלית השלימות, איך שהחפץ הגשמי קדוש מצד עצמו. ובזה אכן יש מעלה במקדש על המשכן כיון שבמשכן הקדושה שהיתה בגשמיות העולם היתה בעיקר מצד המעלה ולא בחפץ הגשמי מצד עצמו, ולכך לאחר שנסתלקה השכינה, חזר קרקע המשכן להיות כמקודם בלי שום קדושה.

משא"כ בחלק כ"א מודגשת המעלה של העבודה הבאה מצד המטה, ובזה יש מעלה במשכן על פני המקדש, דבמשכן שנבנה במדבר, הרי שהקדושה באה ע"י עבודת המטה לעומת המקדש שחלק שהמשכת השכינה למטה באה מלמעלה בלי קשר לעבודת המטה.

בסגנון אחר: אכן במקדש היתה מעלה על המשכן באופן החדרת הקדושה בעולם, ובכך שהקדושה חדרה בגשמיות העולם מצד עצמה, ומ"מ היה בו חיסרון כלפי המשכן בסיבת החדרת הקדושה שלא היה זה מכוח עבודת המטה בלבד.

ומנגד המשכן, היתה בו מעלה על המקדש בסיבת המשכת הקדושה, שנמשכה מצד עבודת המטה בלבד, ומ"מ היה בו חיסרון כלפי המקדש בכך שלא חדרה הקדושה בדבר הגשמי עד לאופן שהקדושה תהיה ענין עצמי שבחפץ, אלא קדושת גשמיות החפץ היתה בעיקר מצד המעלה.

ד

לכאורה גילוי הבא מכח המטה עליו לחדור במטה מצ"ע

אלא אליבא דאמת הא גופא צריך ביאור מהי ההבנה בזה שמצד אחד במשכן היתה עבודת המטה בתכלית השלימות יותר אפי' מכבית המקדש, (שהיה במדבר ולא במקום מובחר כמו בבית המקדש) ולאידך לא חדרה הקדושה בעולם מצ"ע, ומנגד בבית המקדש מסבירים מצד אחד עבודת המטה לא הייתה בתכלית השלימות (כנ"ל שהייתה במקום מוכשר ומובחר), ומאידך שחדרה הקדושה בתוך הדבר הגשמי עצמו ובאופן של מצד עניינם הם דלכאורה איפכא מסתברא, אם המטה – האדם מצ"ע ממשיך את הקדושה ע"י עבודתו הרי היה זה צריך לחדור בתוך תוכו של האדם, וע"ד המעלה של אתערותא דלתתא על אתערותא דלעילא שיש לה קיום משום שמגיעה מצד עניינו של המטה, וכמו"כ לאידך גיסא, אם בבית המקדש לא היה זה היה צריך שלא תומשך בתוך הגשמיות עצמה וע"ד החיסרון שישנו באתערותא דלעילא, שאין לה קיום, והדברים דורשים ביאור.

ה

ההסברה לכך שדוקא גילוי הבא מכח המטה לא חודר בו באופן

נצחי

ולהבין זה יש להקדים תחילה דברי הרבי בלקוטי שיחות חלק ט"ז פר' פקודי סעיף ו' שם מתעכב הרבי על החילוק שישנו בין המשכן למקדש, ומבאר בהקדים שא"א להיות דבר נצחי במעשה בני אדם שכן הם מוגבלים ובמילא גם מעשה ידיהם מוגבל, רק במעשה ידיו של הקב"ה שהוא נצחי ואמיתי אפשר להיות דבר נצחי, ובוה מבאר למה "חלקי וכלי המקדש" לא היו נצחיים כיוון שעשאו בן אנוש שהוא נפסד ולא נצחי והלכך גם מעשיהם – חלקי וכלי המקדש הם נפסדים, משא"כ מקום המקדש שהיה מצד בחירת הקב"ה במקום המקדש שהקב"ה הוא נצחי, הרי קדושת המקום היא נצחית, ובלשון הרמב"ם "קדושת המקדש כו' מפני השכינה דהשכינה אינה בטלה". ז.א. שלא בנין המקדש הוא זה שפעל נצחיות השראת השכינה במקדש, שהבנין היה רק הכנה למקום שיהיה מוכשר לקבל את ההשראה ע"י הבניין, אבל השראת השכינה עצמה הגיעה מכוחו של הקב"ה בעצמו מצד בחירתו שלכן, (כיון שהוא מהקב"ה בעצמו) הרי"ז עניין נצחי.

אבל במשכן לאידך, השראת השכינה לא שרתה מפני ששם בחר הקב"ה לשכן את שמו, אלא עשיית המשכן סיבבה את השראת השכינה, שע"י "ועשו לי מקדש" עי"ז "ושכנתי בתוכם", במילא כשבטלה הסיבה של ועשו לי מקדש נתבטלה במילא המסובב שהיא השראת השכינה (- "ושכנתי בתוכם"), (ולאידך הכלים וחלקי המשכן הם נצחיים, וזה משום שעשהם משה שהוא עבד ה', ו"מה שקנה עבד קנה רבו" כי כל המעלות של עשייה מצד הקב"ה חלים על העשייה של משה). ע"כ בנוגע לעניינינו.

ועפ"ז אפשר לומר עד"ז בנוגע לעניינינו דהגם שבמשכן הייתה עבודת המטה – התחתון – באופן הכי נעלה שעשו המשכן במדבר – "מקום אשר לא ישב האדם – העליון – שם" מ"מ לא חדרה הקדושה בגשמיות באופן נצחי דהיינו ע"ד הנ"ל דכיון

שהסיבה לכך שחדרה הקדושה בתוך הגשמיות הרי זה "בר נש" ע"י ה"ועשו לי מקדש" והיינו שפעלו זה ע"י עשייתם הרי שדווקא בגלל זה שבא ע"י עבודתם לא היה לו קיום נצחי, משא"כ בבית המקדש הגם שלכאורה לא המטה הם אלו שהמשיכו את הקדושה בעבודתם במילא לא היה לו להיות קיים בקיום נצחי, זהו בשטחיות אבל בעומק יותר היא הנותנת דווקא מפני שהגורם לכך שהקדושה חדרה לתוך הגשמיות הרי"ז הקב"ה שהוא (נצחי ואמיתי) בעצמו ע"י בחירתו במקום, הרי בזה פעל שהקדושה שנמשכה וחדרה תהיה באופן נצחי.

1

עדיין צריך ביאור מדוע לא פעל הגילוי במשכן קדושה בגשמי מצ"ע

אבל שעדיין צ"ע דהנה לפי המבואר לעיל החיסרון בהמשכן לגבי המקדש הוא בזה שהקדושה חדרה מצד המטה (שהם נבראים מוגבלים) וממילא לא הייתה נצחית (משא"כ במקדש שהקדושה בו הגיע ממנו עצמו שהוא נצחי במילא הקדושה בו היא נצחית) אבל מ"מ המשכת הקדושה שנמשכה בדברים הגשמיים היתה לכאורה באופן כזה שהדבר הגשמי היה קדוש מצד עצמו, שהרי כיון שההמשכה באה מכח המטה הרי"ז צריך לפעול הזדככות וקדושה במטה מצד עצמו אבל בליקו"ש ח"ט (ס"ג) אומר הרבי וזלה"ק: (תרגום חפשי) "הקדושה שהיתה במשכן "ושכנתי בתוכם" הגם שהיתה בכל חלקיו לא רק ביריעות והקרשים (שהיו מחי וצומח) אלא גם בקרקע המשכן (שהיא דומם) אבל מ"מ השראת השכינה הזו ("ושכנתי בתוכם") הייתה ב"עיקר" לא מצד הדברים הגשמיים (יריעות וכו' והקרקע) גופא אלא מצד הלמעלה.

[רק היות והאור שהאיר במשכן היה בלי גבול – לכך היה ביכלתו להיות נמשך

למטה מטה עד לתוך סוג הדומם]

ולכן לאחר שפירקו את המשכן במקום מסוים הנה בתוך אותו מקום (בקרקע) לא

נשארה הקדושה.

לעומת זאת הקדושה של בית המקדש הייתה מצד הדברים הגשמיים עצמם שהי' מורכב מהם ולפיכך גם לאחר החורבן נשארה הקדושה בתוכו" עכלה"ק.

ולפי"ז יוצא שבמשכן היתה קדושה בגשמיות עצמה מצד עניינה, אלא מצד הלמעלה, וצריך ביאור למה לא נמשכה בהם קדושה עצמית מצד ענינם דלכאורה אם המשכת הקדושה היתה ע"י עבודת המטה, הרי שהקדושה היתה צריכה לחדור במטה שיהי' קדוש מצד ענינו?

ז

ב' אופנים בהמשכת קדושה ע"י קיום מצוות

ולבאר זה יש להקדים ביאור בעניין המשכת הקדושה בכלל הנמשכת בעשיית המצווה (ז.א. אופן המשכת הקדושה בדבר הגשמי שאיתו נעשית המצווה) שהרי ידוע בנוגע למצוות שאחרי מתן תורה שהקדושה חודרת אל תוך החפץ הגשמי של המצווה, והנה בלקו"ש חלק י"ט (שיחה לחג הסוכות ב' עמ' 357 ואילך) מסביר הרבי את הגדר של המשכת הקדושה ע"י המצווה וזלה"ק: (תרגום חפשי) "כמצוות סוכה אנו מוצאים (חידוש ו) מעלה לגבי שאר המצוות בנוגע לפעולתה (של הסוכה) על דברים גשמיים (הסכך והדפנות) שבהם נעשית המצווה.

"בשעה שעושים מצווה בדבר גשמי פועל המצווה זיכוך בחפץ הגשמי עד שאפילו לאחר קיום המצווה יש לחפץ דין של "תשמיש מצווה", ולדוגמא במצוות ציצית דכל זמן שהציצית קבועה בטלית אסור להשתמש בהם משום ביזוי מצווה, ולאחרי שנפסקו מהטלית ישנם כמה דעות שסוברות שעדיין אין לנהוג בהם מנהג בזיון.

"אבל אעפ"כ הרי הציצית (אפילו בשעה שהם קבועים בטלית) הם רק תשמישי מצווה ולא תשמישי קדושה, כי אם לא משום ביזוי מצווה היה מותר לנו להשתמש בזה לתשמישי חול.

"משא"כ ע"י קיום מצוות ישיבה בסוכה נעשית גם קדושה בעצי הסכך (ומדרכן גם בעצי הדפנות) – כשם שחל שם שמים על הקרשים כך חל שם שמים על הסוכה ומצד הקדושה שבהם אסור לנו להשתמש בהם במשך ימי החג.

"והגם שגם סוכה היא "תשמישי מצווה" (ולא תשמישי קדושה) – הרי זה רק לאחרי שעברו ימי החג כשעברה המצווה דאז מותר להשתמש עם עצי הסכך (ורק "נכון להיזהר שלא להשתמש בהם תשמישי בזיון") – אבל בתוך ז' ימי החג אכן חל עליהם הקדושה] "שהחידוש של קדושת סוכה על זה שהיא גם תשמישי קדושה (כמו שאר המצוות) הוא (גם) בנוגע לפעולה של המצווה בחפץ הגשמי: הגדר של תשמישי מצווה הוא שמשתמשים בהם לשם מצווה (אבל בהם עצמם אין קדושה) משא"כ קדושת הסוכה פירושה שהסוכה גופא (הסכך והדפנות) נעשים קדושים וכשם שחל שם שמים על הקרשים כך חל שם שמים על הסוכה", עכלה"ק בעניינינו.

ומשיחה זו אנו למדים שישנם שני סוגי המשכה של קדושה בתוך ה"חפצא" הגשמית: א. מצוות שע"י קיומם נעשה זיכוך הגשמיות, אבל קדושה לא שורה בתוכו, וכהלשון בשיחה "שמשתמשים בו לשם מצווה". ב. מצוות סוכה שבסוכה עצמה נמשכת הקדושה (לכל הפחות בתוך ימי החג).

ח

עפי"ז יובן אופן המשכת הקדושה במשכן

ולכאורה י"ל שגם במשכן כן הוא, שמצד העניין של עבודת המטה, הקדושה נמשכה בתוך הגשמיות ממש, וע"ד הלשון גבי סוכה. וכהלשון הידוע "כשם שחל שם שמים על הקרשים (=המשכן) כך חל שם שמים על הסוכה"⁴ וא"כ נמצא שמה שנפעל במשכן ה"ז

---

4. ולפי זה יהיה הפירוש "כשם שחל... על הקרשים" הכוונה הוא מקום המשכן.

כמו מה שנפעל בכל המצוות (אבל יותר, דהיינו בזה שהוא ע"ד מצות סוכה) שהקדושה חדרה בתוכו עצמו) ע"י עבודת המטה שע"ז פעלו קדושה בתוכו ממש, אבל רק בהזמן שהי' שם הקדושה הי' קדושה בהדברים גשמים (כדוגמת הקדושה של הסוכה שהוא רק בזמן החג) אבל בכללות ה"ז ע"ד הרגיל

בסגנון אחר: זה שהיתה שם עבודת המטה זו איננה סיבה לכך שתומשך השכינה בדברים גשמיים מצד ענינם דאפי' במצוות אין הפירוש שהחפץ קדוש מצד ענינו, אלא רק מצד המעלה, אלא בזה גופא – בהשראת הקדושה מלמעלה – ישנם ב' אופנים: א. המעלה מצידו רק מזכך החפצא אבל לא שורה בתוכו ב. המעלה שורה בתוך החפצא ומ"מ אינו קדוש מצד עצמו כ"א ענינו של המעלה השורה בו' ואינו הופך הגשמי לקדושה עצמית.⁵

ט

הגילוי המיוחד שבביהמ"ק שיכול לבוא רק מצד בחירת הקב"ה

משא"כ בביהמ"ק י"ל שהיה אופן שלישי בהמשכת הקדושה והיינו שהקדושה נמשכה בהתחתון עד כדי כך שהתחתון בעצמו יהפך לדבר שבקדושה וכהביאור בהשיחה הנ"ל (ח"ט) מפני שהם בעצם אלוקות ע"ד שיתגלה לע"ל והיינו בגלל שהוא הגיע מבחירת הקב"ה שהוא אמת כדלהלן:

---

5. ליתר באור: בלקו"ש ח"א פקודי ג' (סעיף ה' ואילך) מוסבר וזלה"ק "וזהו ההפרש שבין הקמת המשכן בו' ימי מילואים להקמתו בר"ח ניסן (יום שמיני למילואים) בו' הימים הקימו את המשכן (לא פחות מז' פעמים) ומכיון שלא הי' בזה ציווי מפורש כ"א שמושה למד זה מכללא הרי יש חביבות בהקמת זו – עבודת המטה אולם ע"ז לא נעשה משכן (שזהו ע"ש ושכנתו) ועדין לא שרתה בו שכינה ביום השמיני בר"ח ניסן שאז הוקם מצד ציווי מפורש וגילוי מלמעלה אז דווקא נעשה משכן ושרתה שכינה" עכלה"ק עפ"ז מובן שעבודת המטה א"א לו להמשיך שכינה רק מצד למעלה, לא יותר שע"י עבודתו נעשה כלי לקבלת השכינה "מלמעלה" וכמובן שכן הוא הסדר בכלל שהקדושה מגיעה מלמעלה וא"א שיומשך באופן שיהי' המטה קדוש מצד עצמו ודו"ק

ביאור הדברים: זה שכבית המקדש נמשכה הקדושה בעולם באופן נצחי הוסבר לעיל מהשיחה (בחט"ז) דזהו בגלל שהקדושה הגיעה מעצמותו ית' שהוא נצחי ואמת וממילא כל מעשיו הם נצחיים ואמיתיים ועפ"ז יש לכאר הטעם שהקדושה חדרה בהמקום מצד ענינו הוא.

ונקדים: בלקו"ש ח"ט שיחת דברים ג' (ע' 27 ואילך) מסביר הרבי החילוק בין כל הג' בתי מקדשות. ומבאר, שכבית ראשון הי' הגילוי רק מצד למעלה ולכן מצינו שהיהודים היו צריכים להיות בדרגת צדיקים – שממשיכים מלמעלה למטה, ומפני שהיתה ההמשכה רק מצד המעלה לא הי' לו קשר כ"כ עם המטה, ולכך לא היה שייך שיחרב. ובכית שני לאידך, הגם שהיה זה לאחרי חורבן בית ראשון ולאחרי תיקונו, ובמילא היו ישראל אז בדרגת בעלי תשובה שענין התשובה היא זיכוך ועליית המטה, ואכן בגלל זה היתה לו יותר שייכות לעולם ולכן מצינו שהי' לו קיום בעולם יותר זמן מאשר בית ראשון, מ"מ הואיל וכללות העולם הוא במדידה והגבלה, הלכך גם להבית שני היתה מדידה והגבלה וגם לו לא הי' קיום נצחי ונחרב לאח"ז, משא"כ בית השלישי החידוש בו הוא שהיות שענינו הוא התאחדות של מעלה ומטה יחד, אשר לכן יהי' קיים ובקיום נצחי היות שבגבול של העולם גופא יהי' בלי גבול. וממשיך בסעיף ח' איך באמת אפשר שהמטה שענינו הוא הגבלה ושינוי יהי' חד עם כל"ג שלמעלה, ע"ז אומר הזהר שהמקדש דלעתיד זה "בניינא דקוב"ה "בונה ירושלים ה' איהו ולא אחרא" [דבעת שההמשכה היא מגילויים שכל גילוי ככל שיהיה גבוה יש לו ציור וגדר ולכן המעלה והמטה הם שני ענינים, בשעה אבל כשישנו גילוי העצמות – "כיום השלישי יקימנו ונחיי לפניו" פנימיות ועצמות א"ס ב"ה, ועצמות מושלל מכל התוארים שלילת הגבול ושלילת הכל"ג אז נעשה הגבול שלמטה עם הכל"ג שלמעלה דבר אחד עכתד"ק.

נמצא מפורש מביאור זה של הרבי שדבר הבא מעצמותו ית' בעצמו הי' פועל בו נצחיות ואמת ובמילא גם מוכן בנוגע לענינו שאיך אפשר שהמקום מצ"ע יהי' אלקות ובפרט שזה לא הגיע בעבודת המטה בתכלית השלמות כנ"ל בארוכה, אדרבא היא הנותנת, הא גופא מפני שזה הגיע ממנו שהוא נצחי ואמת הרי זה פעל גם בהדבר הגשמי

והתחתון שהוא עצמו יתהפך לקדושה ומצד ענינו בגלל שהוא מדת האמת שעניינו הוא התקשרות שניהם יחד שהגבול של העולם עצמו נתהפך לבלתי גבולי⁶.

---

6. ואין להקשות ששם (לקו"ש חט"ז) זה מבואר על בית המקדש השלישי דווקא וכאן בחלק ט' מבואר על כללות בית המקדש כי שם מדובר על גשמיות של המקדש שהם נצחיים וזה יהי' דווקא בבית שלישי משא"כ כאן המדובר הוא על הקדושה במקום של המקדש ובוהו כולם שווים שכן זה היה מצד בחירתו של הקב"ה דהבחירה היא בעצמותו ית'.